

Inbreng Commissievergadering Natuur 10 februari

Vanuit de agrarische sector zijn de afgelopen periode verschillende initiatieven in gang gezet om de natuur- en biodiversiteit in Nederland verder te verbeteren. Samen met bedrijfs- en natuurorganisaties heeft LTO Nederland het breed gedragen versnellingsplan [Duurzaam Evenwicht](#) opgesteld in 2021. De melkveesector initieerde het plan [Coalitie Toekomstbestendige Melkveehouderij](#) (CTM), een samenwerking met zuivelbedrijven, de Rabobank en jonge boeren verenigd in het NAJK. In talloze regionale en landelijke projecten en trajecten werken we ook reeds, samen met diverse partners, aan verdere verbetering van natuur- en milieukwaliteit. Dit varieert van landelijke initiatieven zoals het [Deltaplan Biodiversiteitsherstel](#) en het [Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer](#) tot acties in de regio rond functionele agrobiodiversiteit, akkerranden, inzet van ruige (stro-)mest en stimulering van ondergrondse biodiversiteit via het bodemleven. Ook vindt op grote schaal agrarisch natuurbeheer plaats in allerlei varianten. Positief in het oog springend hierbij is bijvoorbeeld het begrazen en beheren van natuur en landelijk gebied met schapen en vleesvee. Kortom, LTO Nederland en haar leden nemen verantwoordelijkheid bij de natuur- en biodiversiteitsopgaven in Nederland.

Dat kunnen we echter niet alleen. Transitie en verandering zijn enkel mogelijk met verankerde mogelijkheden voor het verdienvermogen van de boer en tuinder. Dit kan door verder in te zetten op robuuste natuur, innovatie en natuurinclusieve landbouw. Ideeën en plannen rond overgangsgebieden en landschapsgrond zijn hierbij relatief nieuw. LTO Nederland is graag betrokken bij de nadere invulling van deze plannen. Langjarige vergoedingen voor te leveren diensten, behoud van mogelijkheden tot divers agrarisch gebruik en een praktische registratie en verantwoording zijn hierbij onontbeerlijk. Ook noodzakelijk zijn een gebiedsgerichte aanpak en voldoende fondsen om dit aan te jagen, een stikstofregistratiesysteem en adequate metingen en monitoring (die de wiebelige modellen, die op dit moment worden gebruikt kan verbeteren). LTO Nederland roept op niet blind te staren op modellen, maar breed naar de natuurkwaliteit te kijken. Een oproep die wordt gedeeld door het PBL. Een strikte koers op enkel het behalen van stikstofnormen vormt een lange weg naar teleurstellingen. Met maar een beperkt effect op het gewenste natuurherstel.

Breder afwegingskader dan Kritische Depositiewaarde (KDW)

Naar aanleiding van de motie-Harbers/Geurts gaf de minister van LNV in haar verzamelbrief onder 'Natura 2000 en stikstof' aan dat er op dit moment geen alternatieven zijn voor het hanteren van de KDW in het toetsingskader. Het kabinet stelde dat ecologische onderbouwingen nu geen rol kunnen spelen bij het opstellen van gebiedsplannen. De KDW biedt een basis voor het natuurbeleid, maar is geen absolute waarheid. Het [PBL](#) durft zelfs de conclusie aan te gaan dat zo'n 80% van de Nederlandse natuur stabiel of aan de betere hand is. Een goed teken, dat volgens het PBL losstaat van de KDW. Waar het nodig is om de natuur te versterken is een gebiedsgerichte aanpak gewenst. Kijk wat er in een gebied nodig is om natuur te verbeteren en handel daarnaar. Dat is ook het doel waar de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) vanuit gaat.

- ➔ Durf daarom breder te kijken dan de stikstofmodellen, namelijk naar de feitelijke realiteit in gebieden. Laat bij de gebiedsplannen en het toestaan van activiteiten de KDW los als enige uitgangspunt als blijkt dat een goede staat van instandhouding van de natuur kan worden bereikt zonder vast te houden aan de KDW.
- ➔ Draagvlak voor deze gebiedsplannen is cruciaal om tot realistische en haalbare uitvoering te komen. Voor goede gebiedsprocessen is nauwe aansluiting en sturing van boeren dan ook van groot belang.

Monitoring

Uit de [Verkenning](#) van de WUR, RIVM en PBL blijkt dat veel data nog niet beschikbaar zijn om te komen tot een goede monitoring. Zo ontbreken de gegevens over de mate van doelbereik in de N2000-gebieden. Tegelijkertijd is de afgelopen jaren wel over de staat van de Nederlandse natuur aan de Europese Commissie gerapporteerd. De Verkenning constateert dat de datasets in de N2000-gebieden nog niet op orde zijn. Verder worden er veelal aannames gedaan over de bodemgesteldheid in de natuur, maar is er nauwelijks bodemonderzoek gedaan.

- LTO Nederland wil verbetering van het monitoringssysteem. Er worden grote inspanningen gevraagd voor emissiereductie van onder meer de agrarische sector. Dan is het nodig dat op objectieve wijze wordt vastgesteld wat de exacte resultaten van deze inspanningen in de natuur zijn geweest.

Ecologische autoriteit

In het coalitieakkoord wordt gesproken over de oprichting van een ecologische autoriteit. Deze autoriteit moet zorgen voor voldoende wetenschappelijke en juridische borging van ecologische analyses. Het coalitieakkoord geeft geen nadere toelichting over de exacte inrichting en positie van deze autoriteit. LTO heeft een aantal vragen over haar doelstellingen, functioneren en onafhankelijkheid:

- Natuur(ontwikkeling) laat zich niet in regels vastleggen. Op welke manier wordt omgegaan met de ecologische onzekerheden in juridische borging?
- Gaat de autoriteit bij het opstellen van de ecologische analyses onderzoeken hoe in het buitenland vergelijkbare analyses worden uitgevoerd? Wordt daarbij ook de wijze van monitoring in gebieden meegenomen?
- Gaat de autoriteit ook over de sociaalmaatschappelijke toets om te beoordelen of bepaalde natuurdoelen realistisch haalbaar zijn?
- Bij de gebiedsgerichte aanpak zullen ecologische analyses een belangrijke rol vervullen. Zij zijn mede bepalend wat er in de gebieden moet gebeuren en dat kan veel discussie opleveren. Is er voorzien in een mogelijkheid voor een 'second opinion' en welke rol de ecologische autoriteit daarin kan spelen?

Weidevogels en grutto's

Tussen 2001 en 2020 daalde het aantal broedparen van grutto's in Nederland ondanks dat het budget voor weidevogelbescherming groeide. De Algemene Rekenkamer concludeert daaruit dat niet altijd de effectiefste maatregelen zijn getroffen. Predatoren doen regelmatig inspanningen van de boer teniet. Behalve tot krimp van de populatie leidt het ook tot grote frustratie bij boeren. Ze worden verantwoordelijk gehouden voor het beheer van de weidevogel, maar hebben deze bepalende factor niet in de hand.

- LTO Nederland pleit voor meer focus op predatorenbeheer om zo beter te sturen op de voornaamste bedreigingen voor weidevogels.

Weidevogelvriendelijk boerenlandschap kan een bijdrage leveren in het beschermen van broedplaatsen en het bieden van schuilplaatsen voor kuikens. Vogelgestuurd (later in het jaar) maaien evenals vernatting verbeteren het leefgebied van de weidevogel. Het *Aanvalsplan Grutto* biedt eveneens kansen om de weidevogelpopulatie te verbeteren. Zowel de technische uitwerking, het resultaatbereik als de financiering (staan kosten en opbrengsten in de juiste verhouding) zijn cruciaal om het initiatief te doen slagen. Het is daarom belangrijk te starten met pilot om opgedane lessen te delen. Deelname van agrarische ondernemers aan deze pilots moet gebeuren op vrijwillige basis, het liefst met zoveel mogelijk ondernemers in een gebied.

Weidevogelvriendelijk gebruik van agrarische grond betekent echter ook opbrengstenderving voor de boer. Het boerenland kan minder goed worden ingezet voor agrarische productie.

- LTO vraagt om voldoende financieel compensatie voor boeren wanneer de inzet op weidevogelbeheer niet of minder goed te combineren valt met voldoende teeltopbrengsten.
- Zekerheid door langere beheerscontracten is daarbij nodig om structureel en blijvend de weidevogelpopulatie te ondersteunen. Hierbij moet worden vastgelegd welke vergoeding bij de looptijd van zo'n contract hoort.